

1. Základní demografické charakteristiky věkové struktury obyvatelstva

K poslednímu dni roku 2008 žilo na území Libereckého kraje celkem 437 325 osob, z toho 51,1 % (223 305 osob) tvořily ženy. Od roku 2000 se počet obyvatel kraje navýšil o 8 204 osob (o 1,9 %).

Věková struktura obyvatel Libereckého kraje s drobnými odlišnostmi v podstatě kopíruje věkové složení obyvatel České republiky. Téměř 15 % obyvatel Libereckého kraje v roce 2008 spadalo do kategorie 0 – 14 let (v ČR 14,1 %). Věk 71,4 % obyvatel se pohyboval v rozmezí 15 – 64 let (v ČR 71,0 %) a 13,9 % osob dosáhlo věku 65 a více let (v ČR 14,9 %).

Tab. 1.1 Věkové složení obyvatel Libereckého kraje v letech 2000 – 2008

(stav k 31. 12.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Počet obyvatel								
Obyvatelstvo celkem	429 121	427 396	427 321	427 722	427 563	429 031	430 774	433 948	437 325
v tom ve věku:									
0 - 14	72 524	70 969	69 673	68 107	66 954	65 672	64 607	64 489	64 521
15 - 64	301 422	301 650	302 953	304 772	305 218	306 991	308 672	310 659	312 102
65 a více	55 175	54 777	54 695	54 843	55 391	56 368	57 495	58 800	60 702
	v %								
Obyvatelstvo celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom ve věku:									
0 - 14	16,9	16,6	16,3	15,9	15,7	15,3	15,0	14,9	14,8
15 - 64	70,2	70,6	70,9	71,3	71,4	71,6	71,7	71,6	71,4
65 a více	12,9	12,8	12,8	12,8	13,0	13,1	13,3	13,6	13,9

Od výchozího sledovaného roku 2000 se zastoupení jednotlivých věkových skupin obyvatel poměrně zásadně změnilo. Tyto změny souvisely s demografickými trendy současného vývoje společnosti, především pak s prodlužováním průměrného věku dožití a se snižováním porodnosti v devadesátých letech. Zatímco počet obyvatel starších 65 let se od roku 2000 průměrně ročně navyšoval o 1,0 %, počet osob ve věkové skupině 0 – 14 let zaznamenával průměrný roční 1,5% pokles.

Tab. 1.2 Věkové složení obyvatel Libereckého kraje podle pohlaví v letech 2000 – 2008

(stav k 31. 12.)

	2000		2004		2008	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
	Počet obyvatel					
Obyvatelstvo celkem	208 922	220 199	208 264	219 299	214 020	223 305
v tom ve věku:						
0 - 14	37 131	35 393	34 396	32 558	33 006	31 515
15 - 64	150 641	150 781	152 517	152 701	157 083	155 019
65 a více	21 150	34 025	21 351	34 040	23 931	36 771
	v %					
Obyvatelstvo celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom ve věku:						
0 - 14	17,8	16,1	16,5	14,8	15,4	14,1
15 - 64	72,1	68,5	73,2	69,6	73,4	69,4
65 a více	10,1	15,5	10,3	15,5	11,2	16,5

Vzhledem k tomu, že se ženy oproti mužům díky svým biologickým dispozicím dožívají vyššího věku (viz. graf 1), není poměr mezi zastoupením obou pohlaví ve struktuře obyvatel Libereckého kraje překvapivý. Výrazná převaha žen nad muži se však projevuje přibližně až od 50. roku jejich života, do té doby převládají ve společnosti muži. Převaha mužů v mladších věkových kategoriích je pak dána skutečností, že se v průměru rodí 105 chlapců na 100 dívek.

Přehled o „stárnutí“ populace Libereckého kraje nabízejí také tzv. charakteristiky věkové struktury. Hodnoty všech těchto ukazatelů pouze potvrzují výše zmíněnou skutečnost – rostoucí zastoupení starších věkových skupin obyvatel a současně nedostatečný „přísun“ mladších věkových kategorií (dětí).

Například průměrný věk obyvatel Libereckého kraje se mezi roky 2000 a 2008 navýšil o 1,9 let, u mužů dokonce o 2 roky. Index stáří vzrostl z hodnoty 76,1 v roce 2000 na 94,1 v roce 2008. Podle tohoto ukazatele připadlo v roce 2008 na 100 dívek ve věku 0 – 14 let dokonce 116,7 žen starších 65 let. Počet žen

ve věku nad 65 let převyšuje počet dívek mladších 15 let již od roku 2003. Potvrzují se tak dvě již zmíněné skutečnosti, tj. obecně se rodí více chlapců a ženy se oproti mužům dožívají vyššího věku.

Tab. 1.3 Charakteristiky věkové struktury obyvatel Libereckého kraje podle pohlaví v letech 2000 – 2008

(stav k 31. 12.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obyvatelstvo celkem									
Průměrný věk	38,1	38,4	38,6	38,9	39,2	39,4	39,7	39,8	40,0
Index stáří	76,1	77,2	78,5	80,5	82,7	85,8	89,0	91,2	94,1
Index závislosti I.	24,1	23,5	23,0	22,3	21,9	21,4	20,9	20,8	20,7
Index závislosti II.	18,3	18,2	18,1	18,0	18,1	18,4	18,6	18,9	19,4
Index ekonomického zatížení	42,4	41,7	41,1	40,3	40,1	39,8	39,6	39,7	40,1
Muži									
Průměrný věk	36,5	36,8	37,1	37,4	37,6	37,9	38,1	38,3	38,5
Index stáří	57,0	57,8	58,8	60,5	62,1	64,8	67,5	69,6	72,5
Index závislosti I.	24,6	24,0	23,6	22,9	22,6	22,0	21,4	21,2	21,0
Index závislosti II.	14,0	13,9	13,9	13,9	14,0	14,2	14,5	14,7	15,2
Index ekonomického zatížení	38,7	37,9	37,4	36,8	36,6	36,2	35,9	35,9	36,2
Ženy									
Průměrný věk	39,5	39,8	40,1	40,3	40,6	40,9	41,1	41,3	41,4
Index stáří	96,1	97,4	99,1	101,5	104,6	108,1	111,7	113,9	116,7
Index závislosti I.	23,5	23,0	22,4	21,8	21,3	20,8	20,4	20,3	20,3
Index závislosti II.	22,6	22,4	22,2	22,1	22,3	22,5	22,8	23,1	23,7
Index ekonomického zatížení	46,0	45,4	44,7	43,9	43,6	43,3	43,2	43,5	44,1

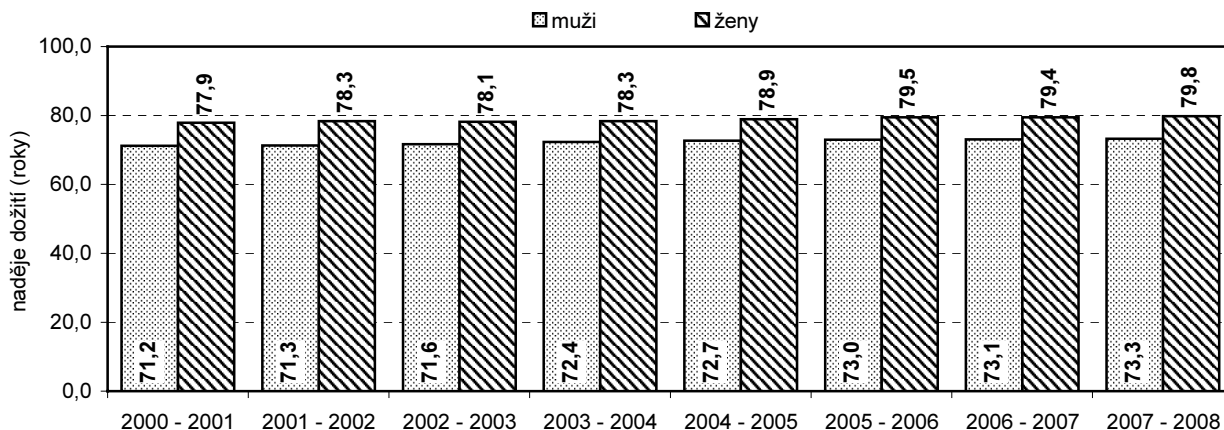
Index stáří = osoby ve věku 65 let a starší na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

Index závislosti I. = děti ve věku 0 - 14 let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

Index závislosti II. = osoby ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

Index ekonomického zatížení = děti ve věku 0 - 14 let a osoby ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

Graf 1 Naděje dožití při narození v Libereckém kraji

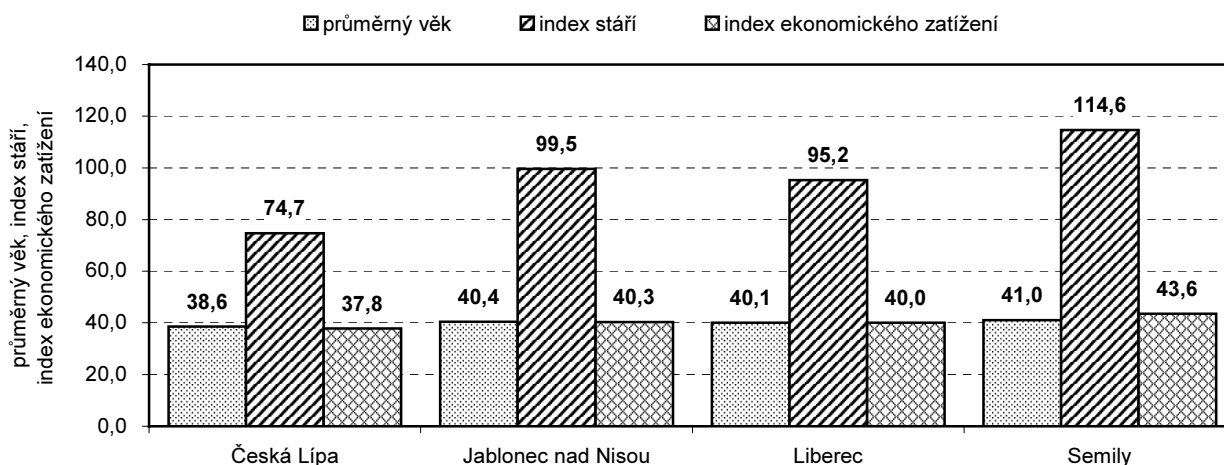
Tab. 1.4 Věkové složení obyvatelstva v okresech Libereckého kraje v roce 2008

(stav k 31. 12.)

	Liberecký kraj	v tom okrese			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Obyvatelstvo celkem	437 325	103 990	90 076	168 561	74 698
v tom ve věku:					
0 - 14	64 521	16 324	12 957	24 681	10 559
15 - 64	312 102	75 468	64 223	120 375	52 036
65 a více	60 702	12 198	12 896	23 505	12 103

V rámci jednotlivých okresů Libereckého kraje je nejvyšší zastoupení 65letých a starších obyvatel patrné v okrese Semily (16,2 % v roce 2008) a Jablonec nad Nisou (14,3 %). Naproti tomu českolipský okres je, z pohledu věkového složení místních obyvatel a v porovnání s ostatními okresy, nejmladším okresem kraje. Děti mladší 15 let se na celkovém počtu zdejších obyvatel podílely 15,7 % a obyvatelé ve věku 15 – 64 let tvořili 72,6 % obyvatel.

Graf 2 Charakteristiky věku podle okresů Libereckého kraje k 31. 12. 2008

Index stáří = osoby ve věku 65 let a starší na 100 dětí ve věku 0 - 14 let

Index ekonomického zatížení = děti ve věku 0 - 14 let a osoby ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15 - 64 let

Zmíněnou pozici českolipského okresu dokládají i následující údaje – průměrný věk českolipských obyvatel v roce 2008 dosáhl 38,6 let, na 100 dětí ve věku 0 – 14 let připadlo přibližně 75 osob ve věku nad 65 let a na 100 obyvatel ve věku 15 – 64 let připadá zhruba 38 osob v ekonomicky neaktivním věku (tj. obyvatel ve věku 0 – 14 let a 65 a více let). Opačnou situaci je možné sledovat v okrese Semily.

Tab. 1.5 Věkové složení obyvatel ve SO ORP Libereckého kraje v roce 2008

(stav k 31. 12.)

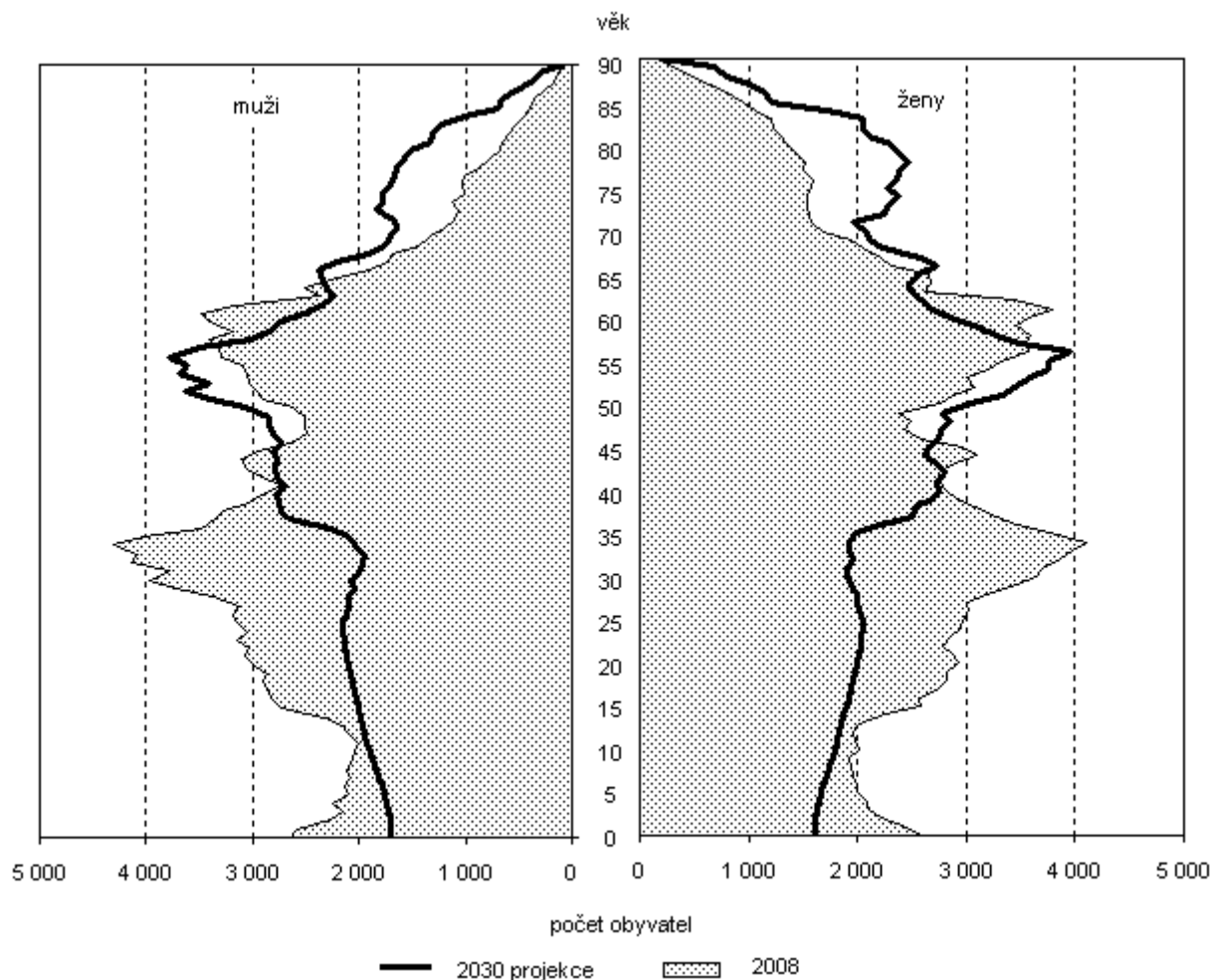
	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku			Charakteristiky věku		
		0 - 14	15 - 64	65 a více	průměrný věk	index stáří	index ekonomické závislosti
Liberecký kraj	437 325	64 521	312 102	60 702	40,0	94,1	40,1
v tom SO ORP:							
Česká Lípa	77 508	12 418	56 422	8 668	38,1	69,8	37,4
Frydlant	24 888	4 078	17 695	3 115	39,0	76,4	40,6
Jablonec nad Nisou	54 444	7 871	38 954	7 619	40,2	96,8	39,8
Jilemnice	22 571	3 316	15 753	3 502	40,5	105,6	43,3
Liberec	138 769	19 894	99 133	19 742	40,3	99,2	40,0
Nový Bor	26 482	3 906	19 046	3 530	40,1	90,4	39,0
Semily	26 498	3 769	18 437	4 292	40,9	113,9	43,7
Tanvald	21 979	3 152	15 685	3 142	40,5	99,7	40,1
Turnov	31 859	4 437	22 244	5 178	41,3	116,7	43,2
Železný Brod	12 327	1 680	8 733	1 914	41,5	113,9	41,2

Podobně můžeme analyzovat také věkové složení v členění podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Z tohoto pohledu je dětská část obyvatel ve věku 0 – 14 let nejvíce zastoupena v SO ORP Frydlant (16,0 %) a Česká Lípa (16,4 %). Naopak nejvyšší podíl obyvatel starších 65 let evidují v SO ORP Turnov (16,3 %) a Semily (16,2 %), ale také v SO ORP Železný Brod nebo Jilemnice (shodně 15,5 %). Ukazatele průměrný věk, index stáří a index ekonomické závislosti pak uvedené skutečnosti pouze doplňují a potvrzují.

Predikci vývoje počtu a věkové struktury populace nabízí tzv. projekce obyvatel (zdroj publikace 4020-03 Projekce obyvatelstva v krajích a oblastech ČR do roku 2050). Podle tohoto demografického odhadu konstruovaného bez vlivu migrace se očekává, že do roku 2030 se populace Libereckého kraje sníží na 397 478 osob (192 627 mužů a 204 851 žen). Oproti roku 2008 se jedná o pokles ve výši 9,1 %. Zatímco zastoupení věkových kategorií 0 – 14 let (z 14,8 % v roce 2008 na 13,4 % v roce 2030) a 15 – 64 let

(z 71,4 % na 64,0 %) se bude postupně snižovat, podíl obyvatel starších 65 let na celkové populaci se podle odhadů z původních 13,9 % (rok 2008) navýší na 22,6 %.

Graf 3 Věkové složení obyvatelstva Libereckého kraje podle pohlaví k 31. 12. 2008 a k 31. 12. 2030

Shrnutí:

- Na území Libereckého kraje k 31. 12. 2008 žilo 437 325, tedy 4,2 % obyvatel České republiky.
- Věková struktura obyvatel Libereckého kraje se nijak výrazně neodlišuje od celorepublikové složení. Osoby ve věku 0 – 14 let tvořily 14,8 % (v ČR 14,1 %), do skupiny 15 – 64 let patřilo 71,4 % obyvatel kraje (v ČR 71,0 %) a osoby nad 65 let představovaly 13,9 % (v ČR 14,9 %).
- Dlouhodobě pozvolna roste zastoupení obyvatel starších 65 let a klesá podíl dětí mladších 15 let.
- Stárnutí populace dokládá např. rostoucí průměrný věk obyvatel nebo index stáří.
- Z hlediska jednotlivých okresů kraje se nejmladší obyvatelstvo nachází v okrese Česká Lípa, nejstarší v okrese Semily.
- V rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností evidují nejvyšší podíl obyvatel nad 65 let v obvodu Turnov a Semily, naopak nejvyšší procentní zastoupení dětí mladších 15 let je vykazován v obvodu Frýdlant a Česká Lípa.
- Podle odhadu vývoje populace (tzv. projekce obyvatel) Libereckého kraje se očekává zvýšení podílu 65letých a starších osob na 22,6 % v roce 2030, zatímco podíl 0 – 14letých se může snížit na 13,4 %. Celkový počet obyvatel Libereckého kraje se podle očekávání bude postupně snižovat.